

Evaluatie 5 groene subsidieregelingen

Inhoud

1. Aanleiding, doelstelling, opzet
2. Subsidieregeling Groene daken en gevels Amsterdam 2019
3. Subsidieregeling Vergroen je Buurt 2019
4. Subsidieregeling Stadslandbouw en Voedselinitiatieven 2019
5. Subsidieregeling aanplant nieuwe bomen
6. Subsidieregeling Particuliere beschermwaardige houtopstanden
7. Samenvatting adviezen

Bijlage 1:

1 Aanleiding, doelstelling, opzet

Aanleiding

Op 5 februari 2019 heeft het college van Burgemeester en Wethouders vijf 'groene' subsidieregelingen vastgesteld:

- subsidieregeling Groene daken en gevels Amsterdam 2019;
- subsidieregeling Vergroen je Buurt 2019;
- subsidieregeling Stadslandbouw en Voedselinitiatieven 2019;
- subsidieregeling Aanplant nieuwe bomen 2019;
- subsidieregeling Particuliere beschermwaardige houtopstanden Amsterdam.

De regelingen zijn van kracht geworden per 1 maart 2019. In alle regelingen is opgenomen dat zij per 1 januari 2020 van rechtswege verstrijken en dat eind 2019 wordt bepaald of de regelingen vervolgens doorgezet gaan worden. De voorliggende evaluatie van de vijf genoemde regelingen dient ter ondersteuning van de hierbij te maken keuzes.

Doelstelling

Doel is op basis van onderzoek van de uitvoering van de regelingen, c.q. de voorlopers daarvan, te komen tot aanbevelingen over het vervolg. Daarbij gaat het niet alleen om de vraag of de regelingen zullen worden doorgezet; we zullen ook onderzoeken of er eventueel alternatieven zijn om de doelen te bereiken die met de respectievelijke regelingen worden beoogd.

Opzet

Kwantitatief

Omdat de regelingen pas op 1 maart 2019 van kracht zijn worden, gebruiken we voor de kwantitatieve analyses waar mogelijk de gegevens over voorlopers van de regeling over 2018. We nemen als uitgangspunt te onderzoeken:

- hoeveel aanvragen er in de onderzoeksperiode (2018) zijn geweest,
- welk deel daarvan is gehonoreerd,
- voor welke bedragen werd aangevraagd/toegekend (gemiddeld en totalen) en
- hoe zich dat verhoudt tot het subsidieplafond.

Kwalitatief

Vervolgens zullen we -waar mogelijk en relevant- op basis van het verzamelde materiaal meer kwalitatieve analyses uitvoeren. Op basis van deze analyses, gecombineerd met materiaal te verzamelen uit gesprekken met diverse betrokkenen (beleidsmakers, uitvoerders regeling, aanvragers) zal worden getracht antwoord te formuleren op meer essentiële vragen, als:

- In hoeverre worden de met de regeling beoogde doelen behaald?
- Wat is de relevantie van de regeling in relatie met nieuwe (beleids-)ontwikkelingen?
- Is subsidie het juiste middel, zijn er alternatieven?

In de volgende vijf hoofdstukken zullen we per regeling verslag doen van het uitgevoerde onderzoek en de resultaten daarvan. Elk hoofdstuk wordt afgesloten met een advies met

betrekking tot de betreffende regeling. In het laatste hoofdstuk worden de adviezen nog eens samengevat.

2 Subsidieregeling Groene daken en gevels Amsterdam 2019

Inleiding

De subsidieregeling Groene daken en gevels Amsterdam 2019 is vastgesteld ter vervanging van de subsidieregeling Groene daken en gevels Amsterdam 2017. Verschillen tussen beide zijn beperkt. Voor 2019 is een bedrag beschikbaar van €550.000,- voor gevels en daken tezamen. Dit is hetzelfde bedrag als de jaren hiervoor, alhoewel het toen was opgesplitst naar daken en gevels. Overigens is het voor 2018 beschikbare bedrag verhoogd met €400.000 tot €950.000, omdat het vastgelegde subsidieplafond was bereikt. De subsidiebijdrage bedraagt maximaal 50% van de subsidiabele kosten.

Voor de evaluatie van de regeling Groene daken en gevels zijn onder meer gesprekken gevoerd met medewerkers betrokken bij de uitvoering van de regeling, met medewerkers van Waternet (Rainproof) en met medewerkers van Rooftop Revolution.

Doelstelling

Doel van de regeling zoals gesteld in het collegebesluit van 5 februari 2019:

Doel van deze subsidieregeling is het stimuleren van het aanleggen van groene daken en groene gevels op bestaande gebouwen teneinde een bijdrage te leveren aan het verhogen van de biodiversiteit, de vergroening, de leefkwaliteit, de regenbestendigheid, de geluidsdruk, het verminderen van CO₂-emissies door energiebesparing en het tegengaan van de opwarming van de stad.

In de toelichting lezen we:

De stad heeft vaak meer baat bij de aanleg van groene daken dan de individuele eigenaren. Voor hen wegen de kosten in veel gevallen niet op tegen de baten. De gemeente Amsterdam wil dan ook hen die een groen dak of groene gevel willen aanleggen ondersteunen door de kosten van de aanleg van een groen dak of groene gevel in bestaande bouw te subsidiëren.

Kwantitatieve gegevens over 2018

129 aanvragen (waarvan 2 voor groene gevel); 111 toekenningen.

Totaal aangevraagd:	€ 1.431.618
Als percentage van subsidieplafond	286 % (159% t.o.v. opgehoogde subsidieplafond)
Totaal toegekend	€ 697.005
Gemiddelde aanvraag	€ 11.097
Spreiding aanvragen	€ 835 - € 217.785
Gemiddelde toekenning	€ 6.279
Spreiding toekenningen	€ 835 - 89.994

Het feit dat het totaal aangevraagde bedrag het initiële subsidieplafond met een factor van bijna 3 overstijgt is een aanwijzing dat van de regeling een sterke stimulans uitgaat. De grote spreiding in de hoogte van aangevraagde/toegekende bedrag laat zien dat met de regeling zeer diverse eigenaren worden bereikt. Dat de regeling aansluit op plannen van eigenaren blijkt eruit dat 86% van de aanvragen heeft geleid tot een positieve beschikking. De toekenning bedroeg gemiddeld 49% van het aangevraagde bedrag. Nadere analyse laat zien dat dit laatste cijfer sterk beïnvloed wordt door enkele grote aanvragen, maar ook lijkt het erop dat eigenaren er in de aanvraag vaak geen rekening mee houden dat de subsidie maximaal de helft van de subsidiabele kosten dekt. Opgemerkt is dat aanvragers in de regel voorafgaand aan een aanvraag al kosten moeten maken, bijvoorbeeld voor constructieberekeningen. Met name bij grotere aanvragen (van bijv. een VvE) kunnen deze kosten aanzienlijk zijn en een drempel kunnen vormen. Vooralsnog lijkt dit geen belemmering te zijn voor het succes van de regeling, wel kan het een aandachtspunt zijn bij het vormgeven van een regeling voor blauw-groene daken (zie verderop), omdat daarbij gezien het grotere waterbergend vermogen grotere eisen aan de constructie hoger komen te liggen.

Nationaal Daken Plan

Amsterdam is een belangrijke partner van 'Het Nationaal Daken Plan'. Het Nationaal Dakenplan wil net als de voorganger 'Green Deal Groene Daken' door middel van kennisuitwisseling en het bundelen van krachten het groene daklandschap verder ontwikkelen en daarmee een bijdrage leveren aan klimaatadaptatie, biodiversiteit en gezondheid. Dit initiatief heeft een aantal producten opgeleverd, de Handreiking Natuurdaken is daarvan een voorbeeld. In deze brochure worden diverse suggesties gedaan om de biodiversiteit op een groen dak te optimaliseren. Door samen te werken met verschillende partijen wordt de innovatie gestimuleerd, bijvoorbeeld op het gebied van waterberging.

Resilio

RESILIO transformeert in drie jaar tijd 8.000 m² daken van woningcorporaties tot blauw-groene daken in vijf pilotbuurten in Amsterdam. Via een subsidieregeling kunnen eigenaar/bewoners zelf aanvullend nog 2.000 m² particuliere blauw-groene daken aanleggen. Op iedere locatie zullen er participatie-activiteiten plaatsvinden. In de pilotbuurten wordt onderzoek verricht naar de governance en de implementatiestrategie, naar business modellen, technische prestaties op het gebied van klimaatadaptatie (o.a. regenopvang, verkoeling, waterbuffering voor droogte periodes) en participatiemethodes. Door de blauw-groene daken te verbinden in een slim netwerk (*smart grid*) kan een vernieuwende vorm van stedelijk watermanagement op wijkniveau worden uitgevoerd. Weer-, water-, dak- en gebruikersdata worden slim gecombineerd zodat het watermanagement optimaal kan worden aangestuurd.

Resilio is experimenteel van opzet, wordt gefinancierd uit Europese middelen en heeft een beperkte looptijd. De op te zetten subsidieregeling voor blauwe-groene daken zal op essentiële punten afwijken van de regeling die hier wordt geëvalueerd, en blijft daarom voor het overige onbesproken.

Analyse

Het waarom van een subsidie Groene daken en gevels komt uit de doelstelling in de bestaande regeling en de toelichting daarop helder naar voren: de stad heeft vaak meer baat bij de aanleg

van groene daken dan de individuele eigenaren. Betrokkenen onderstrepen dit en signaleren als drempels bij initiatieven voor het vergroenen van daken naast constructieve vereisten en de complexiteit van het proces (zeker bij collectieve initiatieven, en wanneer de initiatiefnemers niet eigenaar en/of gebruiker van het dak zijn) met name de hoogte van de noodzakelijke investeringen. Omdat eigenaren ook op termijn hooguit beperkt profijt hebben van de noodzakelijke investeringen is de keuze voor subsidie als sturingsinstrument (boven bijvoorbeeld het verstrekken van een achtergestelde lening of een borgstelling) logisch en goed te verdedigen. Amsterdam kent een subsidieregeling voor Groene daken en gevels sinds 2009. Anno 2019 is slechts een klein deel van de totale oppervlakte aan daken in de stad is vergroend. Vergroening van daken en gevels is van belang als bijdrage aan klimaatadaptatie en versterken van biodiversiteit, de relevantie van de regeling staat niet ter discussie. Stoppen met de regeling zal tot stagnatie van het proces van vergroening van daken leiden, is de overtuiging van medewerkers dicht bij de uitvoering. In gesprekken met leveranciers en dakbegroeners komt naar voren dat zij voornamelijk opdrachten hebben in gemeenten waar een subsidieregeling voor groene daken van kracht is en wordt gepromoot. De branche ziet de subsidie als de motor voor de aanleg van groene daken. Verder zien we dat steeds meer gemeenten overgaan tot het inzetten van subsidie voor het stimuleren van groene daken bij bestaande bouw. Het Amsterdamse model (differentiatie naar waterbergend vermogen) wordt daarbij regelmatig als inspiratie genomen. Al met al ligt het voor de hand de regeling door te zetten in 2020 en verder. Daarbij overwegen we ook dat er nog volop wordt geïnnoveerd bij groene daken en gevels en dat de regeling daar (indirect) aan bijdraagt en een sturende functie heeft.

Advies

Geadviseerd wordt de subsidieregeling Groene daken en gevels Amsterdam 2019 per 1 januari 2020 te continueren.

3 Subsidieregeling Vergroen je Buurt 2019

Inleiding

Tot 28 februari 2019 was van kracht de Subsidieregeling Groen in de Buurt en Stadslandbouw-Voedselinitiatieven. Met het collegebesluit van 5 februari 2019 is de regeling gesplitst in de subsidieregeling Vergroen je Buurt 2019 en de in het volgende hoofdstuk te behandelen subsidieregeling Stadslandbouw en Voedselinitiatieven 2019. Afgezien van de splitsing in twee afzonderlijke regelingen is er weinig veranderd, inhoudelijke verschillen tussen de vervallen regeling en de nieuwe regelingen zijn beperkt. Voor deze evaluatie zijn de uitgesplitste resultaten van de oude regeling over 2018 gebruikt.

Doelstelling

Doel van de regeling zoals gesteld in het collegebesluit van 5 februari 2019:

Doel van deze regeling is het realiseren van meer en beter levend groen (flora) in de buurt, zoals aangegeven in de Agenda Groen en de gebiedsagenda's. Het initiatief draagt bij aan een prettige leefbare buurt.

Kwantitatieve gegevens over 2018

De regeling Vergroen je buurt wordt evenals eerder de vervangen regeling Groen in de Buurt en Stadslandbouw-Voedselinitiatieven uitgevoerd door de stadsdelen. Beschikbaar bedrag per stadsdeel € 50.000.

Resultaten Groen in de buurt 2018 (zonder Stadslandbouw-Voedselinitiatieven)

	Aantal aanvragen	Aanvragen gehonoreerd	Aangevraagd Gemiddeld (€)	Aangevraagd Totaal (€)	Toegekend Totaal (€)	Toegekend t.o.v. subsidie plafond (%)
Centrum	17	14	3.360	57.121	45.874	96
Nieuw-West	11	8	3.350	36.853	26.943	54
Noord	9	4	3.973	35.758	12.817	26
Oost	11	9	3.934	43.276	30.776	62
West	12	8	2.024	24.299	16.154	32
Zuid	12	10	3.720	44.651	34.076	68
Zuidoost	12	7	3.640	43.685	25.510	51
Stad	84	60	3.400	285.646	192.151	55

Analyse

Hiervoor is onder meer gesproken met bij de uitvoering betrokken medewerkers bij een aantal stadsdelen (Centrum, Noord, West, Zuidoost); ook de groencoördinatoren in de stadsdelen is om input gevraagd.

Het valt op dat, waar stedelijk het totaal aan toekenningen als percentage van het subsidieplafond blijft steken op 55%, dit in Centrum oploopt tot 96%. De verschillen tussen de stadsdelen zijn opmerkelijk. Zuid (68%) en Oost (62%) scoren eveneens bovengemiddeld, Zuidoost en Nieuw-West zitten met 51%, resp. 54% in de middenmoot, aan de lage kant zien West met 32%, en Noord met slechts 26%.

Centrum noemt ter verklaring van de relatief hoge score met name de sterke versterking in de binnenstad en de druk op de openbare ruimte door de grote drukte. Bewoners willen groene plekken creëren, die rust bieden in de hectiek, en koelte als het heet is. Ze willen ook plekken markeren en afbakenen, om bijvoorbeeld foutparkeerders, wildplassers of opdringerige toeristen af te houden. Centrum geeft bovendien aan dat de regeling actief gepromoot wordt.

Dit lijkt aan te sluiten op de verklaring die Stadsdeel Noord geeft voor de lage score in 2018; er werd destijds weinig ruchtbaarheid gegeven aan de regeling. Sinds dat wel gebeurt is het aantal aanvragen flink toegenomen, en al in juni 2019 was in Noord meer dan de helft beschikt van de voor dit jaar (1 maart t/m 31 december) beschikbare €50.000. Overigens zal ook meespelen dat in 2018 het cofinancieringsvereiste is vervallen, juist met als doel dat er meer gebruik zou worden gemaakt van de regeling.

Door alle betrokkenen wordt er op gewezen dat er overlap zit tussen Vergroen je buurt en het project Groen in de buurt (GiB). Bij beide gaat het om groene bewonersinitiatieven (van veelal beperkte omvang) en zelf/medebeheer. Dat geeft regelmatig verwarring. Als voordeel van Vergroen je buurt wordt genoemd dat de regeling laagdrempelig is, bewoners kunnen zelf, zonder tussenkomst van ambtenaren een aanvraag doen. Lastig is dan weer, vooral in verband met de seizoenen, dat een aanvraag tot 8 weken kan duren, met na toekenning nog eens maximaal 4 weken voor uitbetaling. Ook blijkt er bij bewoners regelmatig een behoefte aan ondersteuning die bij Vergroen je buurt anders dan bij GiB niet standaard is ingeregeld, evenmin als nazorg of aandacht voor continuïteit. Een enkele aanvrager geeft aan Vergroen je buurt te ervaren als een uitgekledede vorm van GiB. Verder wordt her en der door medewerkers de vraag opgeworpen of aanvragen niet te makkelijk gaat; opgemerkt wordt dat er door subsidieën slechts beperkt verantwoord hoeft te worden, en de indruk bestaat dat bij aanvragen regelmatig naar de subsidiegrens van €5000 wordt toegeschreven. Ook wordt erop gewezen dat voor een goede beoordeling van aanvragen veelal expertise op meerdere terreinen moet worden georganiseerd, en dat dit dermate arbeidsintensief kan zijn dat de doelmatigheid van de regeling ernstig onder druk komt. De lange beoordelingstermijnen kunnen bovendien leiden tot frustratie bij aanvragers en men signaleert een risico op imagoschade voor het stadsdeel. Desgevraagd onderschrijven de medewerkers zonder uitzondering dat de regeling in de huidige vorm dient te worden heroverwogen. Daarbij wordt overigens opgemerkt dat er wel behoefte is aan een eenvoudige procedure om beperkte financiële bijdragen beschikbaar te stellen voor groene initiatieven. Het gaat dan naast zeer kleine projecten met name om min of meer periodieke bijdragen aan bestaande zelfbeheerprojecten, voor zaken als onderhoudskosten, aanschaf van zaai- en plantgoed of klein gereedschap. Hiermee kan de duurzaamheid (in de tijd) van die initiatieven

sterk en op effectieve wijze worden bevorderd. Nu worden daarvoor zowel Vergroen je buurt- als GiB middelen aangewend en naar schatting is er per stadsdeel ca. €35.000 per jaar mee gemoeid. Stadsdelen suggereren daarom Vergroen je buurt te integreren in GiB, waarbij voor de komende jaren (een deel van) de vrijvallende Vergroen je buurt-middelen specifiek zouden kunnen worden aangewend voor periodieke ondersteuning van bestaande zelfbeheerprojecten. Mogelijk kan voor de uitvoering worden aangesloten bij alternatieve methodieken die door stadsdelen zijn ontwikkeld in het kader van notitie *Ruimte voor maatschappelijk initiatief*, zoals het in Nieuw-West, West en Noord toegepaste systeem om subsidies te verstrekken aan (welzijns-) organisaties om maatschappelijke en bewonersinitiatieven financieel te ondersteunen.

Advies

De evaluatie levert het beeld op dat de regeling Vergroen je buurt onvoldoende functioneert. Het doel van de regeling staat niet ter discussie, maar er zijn onmiskenbare aanwijzingen dat doeltreffendheid en doelmatigheid van de regeling onvoldoende zijn gewaarborgd. Er is bovendien een sterke overlap met Groen in de Buurt. Geadviseerd wordt daarom de subsidieregeling Vergroen je buurt per 31 december 2019 te laten vervallen.

Geadviseerd wordt verder voor de komende drie jaar van de vrijvallende groengelden jaarlijks €245.000 toe te voegen aan de middelen voor Groen in de Buurt. En deze middelen aan de stadsdelen beschikbaar te stellen (€35.000 per stadsdeel per jaar), primair om initiatiefnemers bij bestaande zelfbeheerprojecten tegemoet te komen in de (terugkerende) kosten voor het in stand houden van het project.

4 Subsidieregeling Stadslandbouw en Voedselinitiatieven 2019;

Inleiding

De subsidieregeling Stadslandbouw en Voedselinitiatieven komt tegemoet aan de behoefte aan aanvullende financiering bij initiatieven in de pioniersfase of opschaaftase. De regeling is mede gericht op innovatie. Het college achtte continuering van de eerdere regeling wenselijk omdat de voorlopers in de voedseltransitie moeilijk aan financiering elders komen. Zie ook de inleiding bij Hoofdstuk 3.

Doelstelling

Doel van de regeling zoals gesteld in het collegebesluit van 5 februari 2019:

Het doel van deze regeling is verduurzamen van de voedselketen (stadslandbouw en voedsel), conform de paragraaf 'Stadslandbouw en voedsel' uit de Agenda Groen.

In de toelichting lezen we:

Bewoners, stichtingen, verenigingen en ondernemers/bedrijven kunnen ook meehelpen bij de verduurzaming van de voedselketen (stadslandbouw en voedsel) en het verbeteren van de bewustwording over voedsel en de herkomst daarvan. Vandaar dat er ook voor innovatieve initiatieven gericht op verduurzaming van de voedselketen, uitgevoerd door bewoners, stichtingen, verenigingen en ondernemers/bedrijven, een bijdrage Groengelden (vanaf € 5.000, - per project) mogelijk is.

De regeling is gericht op verduurzaming van de voedselketen en het verbeteren van de bewustwording over voedsel en de herkomst ervan. Subsidie kan geheel of gedeeltelijk worden geweigerd als het initiatief een commerciële doelstelling heeft.

Kwantitatieve gegevens over 2018

8 aanvragen ; 3 toekenningen

Totaal aangevraagd:	€ 423.013
Totaal toegekend	€ 76.037
Gemiddelde aanvraag	€ 52.876
Spreiding aanvragen	€ 10.000 - € 111.104
Gemiddelde toekenning	€ 25.345
Spreiding toekenningen	€ 10.000 - € 55.552

Opvallend is allereerst het beperkt aantal aanvragen, resulterend in slechts drie toekenning. Het totaal toegekende bedrag belooft nog geen 18% van het totaal aangevraagde bedrag. Anderzijds valt op dat het totaal aangevraagd bedrag in 2018 het voor de nieuwe regeling Subsidieregeling

Stadslandbouw en Voedselinitiatieven in 2019 beschikbaar gestelde bedrag (€ 120.000) ver overstijgt (factor 3,5). Vermeldenswaard is verder dat in 2019 het subsidieplafond voor de regeling (€120.000) al in de eerste helft van het jaar werd bereikt. Een en ander zou er op kunnen wijzen dat de regeling (dan wel hoe die is vormgegeven) slechts beperkt aansluit bij de verwachtingen en behoeften van de beoogde doelgroep.

Onderzoek door HVA

Begin 2019 is de subsidieregeling Stadslandbouw en Voedselinitiatieven onderwerp geweest van een onderzoeksproject uitgevoerd door het Lectoraat Ondernemerschap aan de Hogeschool van Amsterdam. Het doel van deze studie was de impact van de subsidie Stadslandbouwers en Voedselinitiatieven voor alternatieve boerderijen in Amsterdam te evalueren op basis van:

1. De samenwerking tussen de stadslandbouwers onderling, en met andere stakeholders in de voedselketen,
2. De professionalisering en (financieel) duurzaam worden van de stadslandbouwers,
3. De factoren die voedselverspilling veroorzaken, en de inzet van technologie als oplossing,
4. Een algemene evaluatie van het subsidieproces.

In het onderzoek is de impact van de subsidieregeling geëvalueerd aan de hand van de praktijkvragen:

1. Wat is de impact van de subsidie op:
 - a) De samenwerking tussen de stadslandbouwers onderling, en met andere stakeholders?
 - b) De professionalisering en (financieel) duurzaam handelen van de stadslandbouwers?
2. Wat zijn de factoren die voedselverspilling veroorzaken om te onderzoeken hoe platform technologieën zoals de blockchain-technologie kunnen worden toegepast om de voedselverspilling bij de producent te verminderen?
3. Wat is de mening van de subsidiënten over het proces, van de subsidieaankondiging tot aan rapporteren?

Op basis van bevindingen en conclusies verstrekken de onderzoekers twee adviezen:

1. Een fasering in de subsidie.
2. Voor het aanvragen van fase twee dient er een consortium te worden geformeerd met minimaal één kennisinstelling (zoals universiteiten, hogescholen, privé R&D centra).

De rapportage van het onderzoek, opgesteld door Dr. Richard Martina is met toestemming van de auteur en de HVA als bijlage bij deze evaluatie gevoegd. De rapportage is bovendien besproken met betrokkenen van de HVA en betrokkenen bij de uitvoering van de regeling.

De onderzoekers stellen dat alternatieve wijze van productie in voedselketen vraagt om innovatieve oplossingen. Onderzoek wijst uit dat de meeste innovaties worden geproduceerd door startende en kleine bedrijven en de regeling biedt kansen voor innovatieve startups in de eerste ontwikkelfase. Onderzoek geeft echter ook aan dat de complexere uitdagingen van het aanpakken van de voedselketenproblematiek samenwerking tussen verschillende partners vereisen, daarvoor is een netwerk van samenwerkende bedrijven geschikt. Echter, startups met

veelbelovende innovaties beschikken vaak niet over genoeg middelen voor het opzetten van zo'n netwerk (consortium). En de huidige subsidieregeling biedt hierin onvoldoende uitkomst, omdat de te subsidiëren activiteiten binnen 1 jaar na subsidieverstrekking moeten zijn voltooid. Als oplossing suggereren de onderzoekers een vervolgaanvraag (tweede fase) in het tweede jaar mogelijk te maken. De tweede fase van de subsidie dient dan om het ontwikkelde businessmodel te implementeren. Alleen consortia kunnen verder naar de tweede fase en een aanvraag indienen. In het consortium dient minimaal één kennisinstelling (zoals universiteit, hogeschool, privé R&D centrum) te participeren.

Advies

De doelstellingen die met de regeling worden beoogd staan niet ter discussie, deze komen ook naar voren uit de brief aan de raad "Stand van zaken voedselstrategie" van 9 juli 2019. Het feit dat in 2018 het totaal aangevraagd bedrag ver boven het subsidieplafond uitging, en dat dit zich in 2019 lijkt te gaan herhalen wijst erop dat er ook duidelijk behoefte is aan een subsidieregeling Stadslandbouw en Voedselinitiatieven. Gezien het kleine aantal toekenningen lijkt de huidige regeling echter beperkt aan te sluiten op die behoefte. De aanbeveling van de onderzoekers van de HVA de regeling aan te passen en om te zetten in een gefaseerde regeling met een meerjarige bijdrage verdient dan ook zeker nadere beschouwing. We overwegen echter dat gezien de beperkte ervaring die met de huidige regeling is opgedaan, het niet voor de hand ligt de regeling nu al zo ingrijpend aan te passen. Overigens, zo is met de HVA besproken, kunnen de uitkomsten van het onderzoek ook tot de aanbeveling leiden meer direct de vorming van de noodzakelijk geachte netwerken van bedrijven en kennisinstellingen te stimuleren en te faciliteren. Wellicht is dat effectiever dan subsidiëren van individuele startups. Bijkomend voordeel zou bovendien kunnen zijn dat opgedane kennis en ervaring niet verloren hoeft te gaan als een startup het niet redt, maar voor anderen beschikbaar blijft, binnen het netwerk, in een toegankelijke kennisbank of anderszins. Met als gevolg een groter rendement van de gemeentelijke investeringen. Vraag is dan nog wel hoe dit het beste vorm zou kunnen worden gegeven, als ook welke instrumenten daar bij passen en in hoeverre we daar als gemeente over kunnen beschikken.

Al met al concluderen we dat nader onderzoek en meer ervaring met de huidige regeling nodig zijn om te kunnen bepalen welke aanpak in de toekomst het beste kan worden toegepast.

Geadviseerd wordt daarom de subsidieregeling Stadslandbouw en Voedselinitiatieven in 2020 vooralsnog ongewijzigd voort te zetten en tevens opdracht te verlenen voor nader advies in Q3 2020 over het vervolg in 2021 en verder.

5 Subsidieregeling Aanplant nieuwe bomen

Inleiding

Uitgangspunt van de gemeentelijke Bomenverordening is 'Kap mits herplant'. Als er na de kap van een boom geen nieuwe boom op dezelfde plek aangeplant kan worden, dan mag de boom ook elders binnen de gemeentegrens van Amsterdam worden geplant. Als dat niet mogelijk is dan wordt de monetaire boomwaarde van de gekapte boom in euro's berekend, conform het rekenmodel van de Nederlandse Vereniging van Boomtaxateurs, en gestort in het gemeentelijk Herplantfonds. Dit fonds is de bron voor de subsidieregeling Aanplant nieuwe bomen.

Doelstelling

Doel van de regeling zoals gesteld in het collegebesluit van 5 februari 2019:

Het doel van deze regeling is het stimuleren om nieuwe bomen te planten teneinde het bomenbestand op peil te houden. De aanwezigheid van bomen heeft een positieve invloed op de gezondheid van mensen en heeft een gunstige invloed op de reductie van regenwaterafstroming, het verlagen van de hoeveelheid fijn stof en schadelijke gassen, het stedelijke warmte-eiland-effect en de biodiversiteit in de stad.

Kwantitatieve gegevens over 2018

12 aanvragen

10 toekenningen

Totaal aangevraagd 453.448

Totaal toegekend 345.150

Gemiddelde aanvraag 37.787

Range aanvragen 9.283 – 78.510

Gemiddelde toekenning 34.515

Range toekenning 8.283 – 50.000

Vermeldenswaard is dat in 2018 drie toekenningen van elk €50.000 zijn geweest aan De Gezonde Stad voor het project Bomen voor Amsterdam. In een on-line campagne heeft De Gezonde Stad bewoners opgeroepen locaties aan te dragen voor het planten van nieuwe bomen. Dit heeft geresulteerd in bijna 1000 aanvragen voor een boom en uiteindelijk in de aanplant van 104 nieuwe bomen, verdeeld over zeven stadsdelen, op één na allemaal op particulier terrein. In totaal zijn in 2018 in het kader van de subsidieregeling 104 bomen aangeplant.

Overigens blijkt het aantal aanvragen in 2019 sterk te stijgen. Na zes maanden stond de teller op 48, daaronder opnieuw drie van elk €50.000 van de Gezonde Stad. Totaal aangevraagd bedrag na eerste zes maanden 2019: €381.353, ruim boven het subsidieplafond van €300.000.

Analyse

Hiervoor zijn onder meer gesprekken gevoerd met medewerkers betrokken bij de uitvoering van de regeling, en met medewerkers van De Gezonde Stad, betrokken bij het project Bomen voor Amsterdam.

Om te bevorderen dat nieuwe bomen op termijn uitgroeien tot gezonde volwassen exemplaren worden er voorwaarden gesteld met betrekking tot onder meer soort en grootte van de planten bomen, en ten aanzien van de locatie en de bodem. Noodzakelijke werkzaamheden dienen bovendien uitgevoerd te worden door een gecertificeerd bedrijf. Betrokkenen signaleren dat daarmee initiatiefnemers met bescheiden plannen, en met name zij die noodzakelijke werkzaamheden zelf zouden willen (en kunnen) uitvoeren al snel buiten de boot vallen. Omdat bovendien geen eigen bijdrage wordt verlangd, kunnen bij de aanvrager kostenaspecten gemakkelijk op de achtergrond raken, resulterend in relatief hoge aanvragen. Dat laat zich met aanpassingen aan de regeling allicht ondervangen, echter gezien de korte looptijd van de regeling en het beperkte aantal aanvragen toen nog toe is daar vooralsnog onvoldoende aanleiding voor .

We kunnen vaststellen dat het overgrote deel van de in 2018 met de regeling behaalde resultaten samenhangt met het project van Bomen voor Amsterdam. De Gezonde Stad geeft aan bij de selectie van de ca. 100 uitgevoerde initiatieven (geselecteerd uit bijna 1000 aanvragen) vooral te hebben gekeken naar de overlevingskansen van de aangeplante bomen op termijn. Bij de inrichting van de campagne is aandacht geschonken aan een goede spreiding van de nieuwe bomen over de stad. Dit sluit aan bij de wens vanuit de commissie WB voor aandacht voor de rainproofgebieden en ontwikkelbuurten. Verder geeft De Gezonde Stad aan dat kosten aanzienlijk konden worden beperkt door samenwerking met een vaste partner in de uitvoering. Als voordelen voor bewoners worden genoemd de laagdrempelige toegang en de vereenvoudiging van het proces. Het project heeft – zo geeft men aan – geleid tot veel positieve, enthousiaste reacties van bewoners, zowel bij De Gezonde Stad, als bij de uitvoerende partner. Teleurstelling was er vooral bij aanvragers van een nieuwe boom in de openbare ruimte, deze initiatieven bleken stelselmatig in de uitvoering vast te lopen, meestal ten gevolge van praktische problemen (bijv. leidingen of beheeraspecten). Eventuele nieuwe projecten wil De Gezonde Stad dan ook richten op plaatsing van nieuwe bomen op enkel particulier terrein. Tenslotte wordt er op gewezen dat de in 2018 gevoerde campagne veel aandacht heeft gegenereerd voor nieuwe bomen, als ook voor de gemeentelijke subsidieregeling Aanplant nieuwe bomen. Dit zou mede de sterke toename van aanvragen voor de regeling in 2019 kunnen verklaren.

Er vallen echter kanttekeningen te plaatsen bij de subsidiering van het project Bomen voor Amsterdam via de bestaande regeling. De regeling is gericht op individuele initiatiefnemers, die individueel een aanvraag indienen, waarbij de afzonderlijke aanvragen worden beoordeeld aan de hand van vastgestelde criteria. De beoordeling leidt toe een formeel besluit tot verlening dan wel afwijzing. Bij het project Bomen voor de stad gaat het eenvoudig gesteld om een groot aantal individuele aanvragen die gebundeld worden tot een “bulk-aanvraag”. Dat kan allereerst gevolgen hebben voor de (rechts)positie van de individuele aanvragers. Daarbij hebben we als gemeente vooralsnog beperkt zicht op hoe de beoordeling en selectie van aanvragen door De Gezonde Stad plaats heeft en in hoeverre de gemeentelijke criteria daarbij worden toegepast. Ander punt is de

selectie van de partij die in opdracht van De Gezonde stad de uitvoering verzorgt: is die selectie voldoende transparant en is voldoende in beeld welke regels daarbij gevolgd dienen te worden? En dan zijn vragen te stellen met betrekking tot de hoogte van de subsidie die De Gezonde Stad nu in totaal (incidenteel en structureel) ontvangt, in relatie tot de te volgen procedure (al of niet aanbesteden), en welk deel van de ontvangen subsidie daarbij dient te worden meegenomen. Al met al kunnen we niet zonder meer aannemen dat ook in de toekomst een project als Bomen voor de stad kan worden gesubsidieerd op de wijze zoals dat in de deze periode is gebeurd.

Advies

Gezien het totaal van ca. 110 nieuwe bomen in 2018 kunnen we vaststellen dat de regeling Aanplant nieuwe bomen een substantiële bijdrage heeft geleverd aan de realisering van de gestelde doelen. Voor aanpassing van de regeling is vooralsnog geen, dan wel onvoldoende aanleiding. Geadviseerd wordt daarom de regeling in 2020 ongewijzigd voort te zetten.

Omdat het succes van de regeling in de onderzochte periode voor een belangrijk deel te danken is geweest aan de succesvolle campagne die De Gezonde Stad op basis van drie bijdragen uit de regeling heeft gevoerd, wordt voor de langere termijn geadviseerd opdracht te verlenen te onderzoeken of de samenwerking met De Gezonde Stad, zoals die momenteel binnen de regeling plaats vindt, kan worden doorontwikkeld tot een alternatief voor, dan wel een aanvulling op de subsidieregeling.

6 Subsidieregeling Particuliere beschermwaardige houtopstanden

Inleiding

Met de nieuwe subsidieregeling Particuliere beschermwaardige houtopstanden Amsterdam is uitvoering gegeven aan motie 1139 van de raadsleden Groen, Shabsavari-Jansen en Bosman inzake de Bomenverordening (monumentale bomen). Met deze regeling komen bewoners/eigenaren met een beschermwaardige houtopstand in aanmerking voor een bijdrage in onderzoek en advies en het treffen van noodzakelijke maatregelen voor duurzame instandhouding van de particuliere beschermwaardige houtopstand. Achtergrond is dat Amsterdam relatief weinig oude, bijzondere beschermwaardige houtopstanden heeft. Daarom verdienen deze extra bescherming.

Op grond van Artikel 10 van de gemeentelijke Bomenverordening stelt het college een lijst met beschermwaardige houtopstanden vast. Dit kunnen zowel gemeentelijke als particuliere beschermwaardige houtopstanden zijn. De Adviescommissie beschermwaardige houtopstanden adviseert het college over plaatsing van een boom op de lijst.

Voor de subsidieregeling Particuliere beschermwaardige houtopstanden komen alleen bomen in aanmerking die op de bestuurlijk vastgestelde lijst staan. Onderzoek naar het duurzaam behoud van de bomen valt onder deze subsidieregeling, evenals of het zoeken van alternatieven voor kap, zoals bijvoorbeeld verplanten.

Doelstelling

Doel van de regeling zoals gesteld in het collegebesluit van 5 februari 2019:

Het doel van deze regeling is het duurzaam in stand houden van beschermwaardige particuliere houtopstanden binnen de gemeente Amsterdam, door onderzoek en advies en het treffen van noodzakelijke maatregelen voor het duurzaam in stand houden van de beschermwaardige houtopstanden.

Kwantitatieve informatie 2019

De subsidieregeling Particuliere beschermwaardige houtopstanden is ingegaan per 1 maart 2019. Op moment van opstellen van deze evaluatie zijn twee aanvragen ontvangen, beide met betrekking tot onderhoud aan monumentale bomen. Aangevraagde bedrag in totaal €2640. De aanvragen zijn nog in behandeling.

Advies

We constateren dat het zo kort na het ingaan van de regeling niet mogelijk is uitspraken te doen over hoe deze in de praktijk uitpakt. Van relevante beleids- of andere ontwikkelingen sinds het collegebesluit van 5 februari 2019 is geen sprake. Geadviseerd wordt de regeling in 2020 ongewijzigd voort te zetten.

7 Samenvatting adviezen

- Geadviseerd wordt de subsidieregeling Groene daken en gevels Amsterdam 2019 per 1 januari 2020 te continueren.
- Geadviseerd wordt de subsidieregeling Vergroen je buurt per 31 december 2019 te laten vervallen. Geadviseerd wordt verder voor de komende drie jaar van de vrijvallende groengelden jaarlijks €245.000 toe te voegen aan de middelen voor Groen in de Buurt. En deze middelen aan de stadsdelen beschikbaar te stellen (€35.000 per stadsdeel per jaar), primair om initiatiefnemers bij bestaande zelfbeheerprojecten tegemoet te komen in de (terugkerende) kosten voor het in stand houden van het project.
- Geadviseerd wordt de subsidieregeling Stadslandbouw en Voedselinitiatieven in 2020 vooralsnog ongewijzigd voort te zetten en tevens opdracht te verlenen voor nader advies in Q3 2020 over het vervolg in 2021 en verder.
- Geadviseerd wordt de subsidieregeling Aanplant nieuwe bomen in 2020 ongewijzigd voort te zetten. Tevens wordt geadviseerd opdracht te verlenen tot onderzoeken of de samenwerking met De Gezonde Stad, zoals die momenteel binnen de regeling plaats vindt, kan worden doorontwikkeld tot een alternatief voor, dan wel een aanvulling op de subsidieregeling.
- Geadviseerd wordt de subsidieregeling Particuliere beschermwaardige houtopstanden in 2020 ongewijzigd voort te zetten.